

RODNO ODGOVORAN GRAĐANSKI BUDŽET: KAKO ĆE JAVNA POTROŠNJA UTICATI NA NAS

Pregled budžeta Kosova za 2026. Godinu

KLJUČNI KONCEPTI

RODNO ODGOVORNO BUDŽETIRANJE

Nastoji da doprinese ravnopravnosti žena i muškaraca korišćenjem javnih resursa. Budžet koristi kao instrument za transformaciju društvenih odnosa, a ne samo kao tehnički proces raspodele resursa. Ovaj pristup koristi se za reformu upravljanja javnim finansijama kroz programsko budžetiranje, srednjoročne budžetske okvire i budžetiranje zasnovano na učinku.

RODNI ASPEKTI UTICAJA

Uticaji na rodnu ravnopravnost rezultat su rodno odgovornog budžetiranja. Oni mogu uključivati unapređenje blagostanja građana, povećanje zaposlenosti, smanjenje nezaposlenosti i siromaštva, ekonomski rast i bolje rešavanje pitanja nejednakosti.

RODNO ODGOVORAN GRAĐANSKI BUDŽET

Rodno odgovoran građanski budžet prikazuje kako će budžet uticati na različite grupe žena i muškaraca i koji programi direktno doprinose rešavanju rodni nejednakosti. On predstavlja pojednostavljenu, vizuelno preglednu i razumljivu verziju zvaničnog budžeta.

RODNA NERAVNOPRAVNOST

Nejednakosti postoje u svim društvima. Pouzdani podaci razvrstani prema polu potrebni su za utvrđivanje nejednakosti u različitim sektorima. Rodna analiza podrazumeva ispitivanje potreba različitih grupa žena i muškaraca. Ovi podaci mogu poslužiti kao osnova za definisanje budžetskih ciljeva. Naknadna analiza može pokazati da li su vladini programi ostvarili planirane rezultate u pogledu ravnopravnosti.

DA LI JE RODNO ODGOVORNO BUDŽETIRANJE OBAVEZNO?

ZAKON O RAVNOPRAVNOSTI POLOVA

01

Obavezuje Vladu i sve institucije da primenjuju rodno odgovorno budžetiranje.

PRAVNI OKVIR ZA RODNO ODGOVORNO BUDŽETIRANJE

02 BUDŽETSKI CIRKULARI

Obavezuju Vladu i sve institucije da primenjuju rodno odgovorno budžetiranje u procesu planiranja budžeta i da uz svoje budžete dostave „Rodni aneks“.

DA!

BUDŽETSKA IZDVAJANJA ZA 2026. GODINU

SAMO
približno
0.14%
za rodnu
ravnopravnost

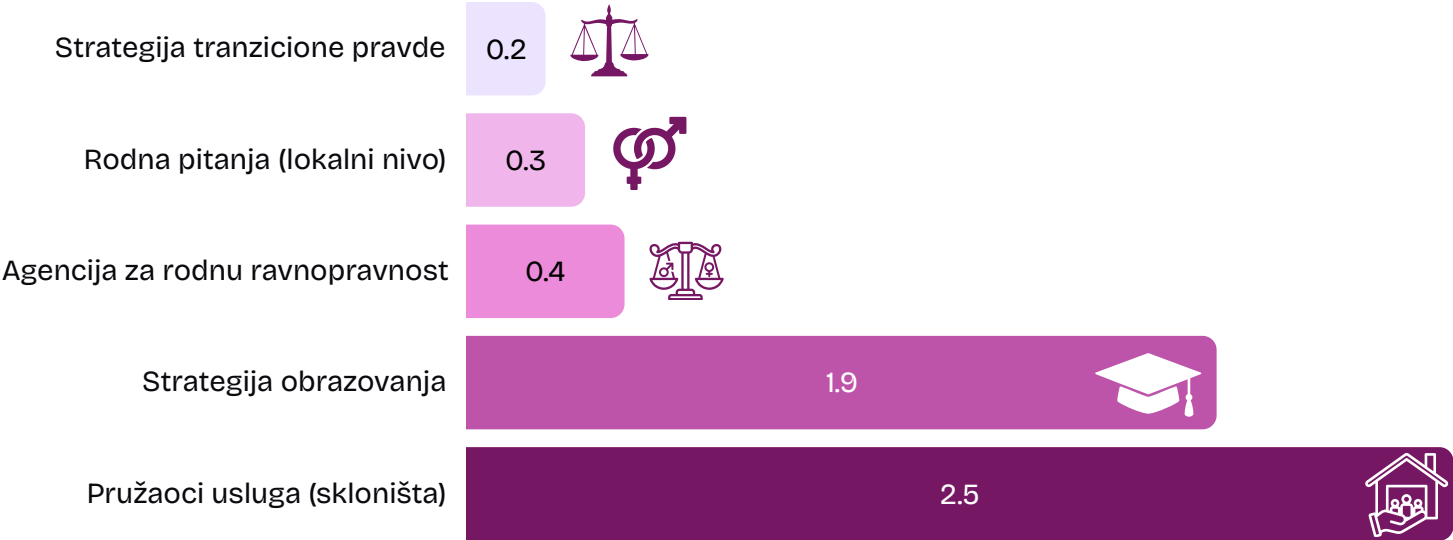
Procenjuje se da je oko 5 miliona € izdvojeno za rodnu ravnopravnost (precizan iznos nije moguće izračunati)

Analiza 21 dokumenta, uključujući Zakon o budžetu, strategije i akcione planove, pokazala je da samo tri dokumenta uzimaju u obzir rodnu ravnopravnost i imaju jasno utvrđena budžetska izdvajanja za 2026. godinu: Zakon o budžetu, Akcioni plan za obrazovanje i Strategija tranzicione pravde.

U 2026. godini procenjuje se da je oko 5 miliona € iz ukupnog budžeta izdvojeno za mere koje doprinose rodnoj ravnopravnosti. Kosovo nema jasan sistem praćenja koji bi omogućio prikazivanje preciznog iznosa; stvarni iznos može biti veći.

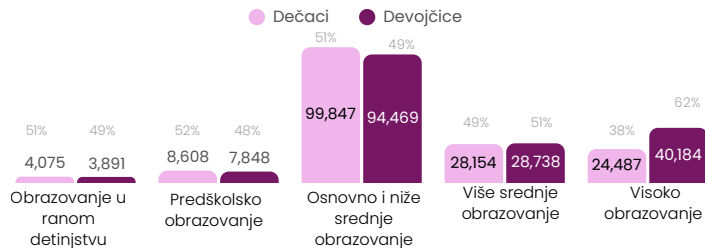
* Iznosi predstavljaju ukupna sredstva predviđena višegodišnjim strategijama; konkretni iznosi za 2026. godinu nisu jasno utvrđeni.

STRATEGIJA OBRAZOVANJA

Podržava rodnu ravnopravnost od ranog detinjstva do visokog obrazovanja kroz inkluzivno obrazovanje, rodno osetljive nastavne materijale, prevenciju nasilja, razvoj karijere i praćenje podataka razvrstanih prema polu. Za mere u oblasti rodne ravnopravnosti u 2026. godini izdvojeno je približno 1,9 miliona €.

Podaci ukazuju na to da se broj novoupisanih učenika i studenata smanjuje. Devojčice i dečaci pohađaju većinu nivoa obrazovanja u približno jednakom broju. Međutim, na univerzitetskom nivou ima više devojaka.

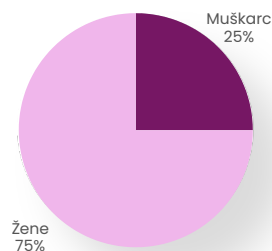
Broj upisanih učenika i studenata na svim nivoima obrazovanja

OSNOVNA IZDVAJANJA ZA SKLONIŠTA

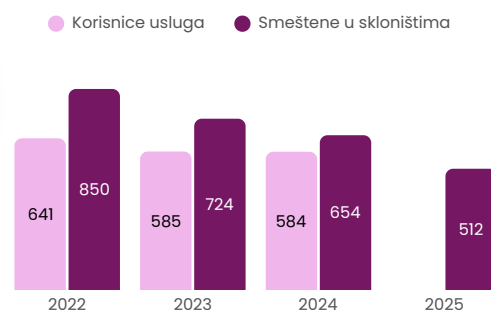
Zakon o budžetu za 2026. godinu predviđa 2,5 miliona € u okviru budžetske stavke za podršku socijalnim uslugama u okviru Ministarstva pravde. Ova sredstva nisu namenjena samo skloništim; njima se podržavaju i druge usluge koje pružaju organizacije civilnog društva. Budući da je budžet prikazan kroz jednu budžetsku stavku, nije jasno koliki deo sredstava će biti namenjen skloništim ili uslugama koje doprinose unapređenju rodne ravnopravnosti.

Iako se budžet za skloništa vremenom povećavao, nedavna analiza Mreže žena Kosova ukazuje na to da ova sredstva nisu dovoljna za pokrivanje svih troškova skloništa i obezbeđivanje kvalitetnih usluga rehabilitacije za žrtve nasilja. Dodatni izdaci koje zahteva Istanbulska konvencija, kao što su SOS linija za pomoć, Krizni centar za žrtve silovanja i Centar za upućivanje žrtava seksualnog nasilja, nisu predviđeni budžetom.

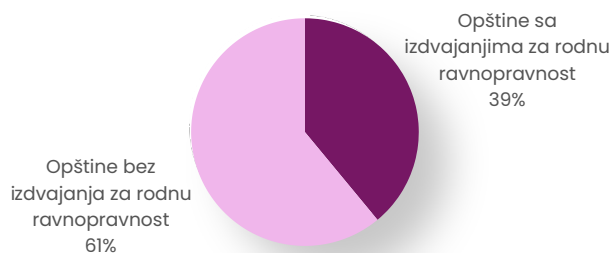
Prema podacima Ministarstva pravde, 2026. godine žene čine **75%** od 512 prijavljenih žrtava nasilja u porodici.

Broj žena koje su bile smeštene u skloništim i koristile usluge skloništa

MEHANIZMI ZA RODNU RAVNOPRAVNOST

Zakon o budžetu za 2026. godinu uključuje budžetsku stavku za Agenciju za rodnu ravnopravnost (411.722 €). Ova budžetska stavka ne uključuje sredstva za novi Kosovski program za rodnu ravnopravnost, za koji je potrebna podrška donatora. Takođe, 15 od 38 opština (39%) izdvojilo je sredstva za mehanizme za rodnu ravnopravnost, u ukupnom iznosu od 343.324 € za 2026. godinu.

Samo 39% opština izdvojilo je sredstva za mehanizme za rodnu ravnopravnost.

STRATEGIJA TRANZICIONE PRAVDE

Strategija prepoznaje specifična iskustva žena i devojčica tokom i nakon sukoba, posebno iskustva žena koje su preživele seksualno nasilje tokom sukoba. Ona uključuje ciljane mere za podsticanje učešća žena u procesima tranzicione pravde, unapređenje pristupa pravdi, jačanje institucionalnih kapaciteta, podršku rehabilitaciji i rešavanje problema stigme i diskriminacije. Procenjuje se da je oko 0,2 miliona € predviđeno za mere koje doprinose unapređenju rodne ravnopravnosti u 2026. godini. Međutim, Strategija nije jasno navedena u Budžetu, pa nije jasno koliko je sredstava predviđeno za njenu realizaciju u 2026. godini

ŽELITE DA SAZNATE VIŠE O RODNO ODGOVORNOM BUDŽETIRANJU?

Posetite:
<https://womensnetwork.org/sr/category/publikacije/izve-staji-istrazivanja/>

BUDŽETSKI KALENDAR

Datum	Aktivnost
15. april	Ministarstvo finansija priprema Srednjoročni okvir rashoda (SOR) za naredne tri godine
30. april	Vlada dostavlja SOR Skupštini za narednu fiskalnu godinu i procene za naredne dve fiskalne godine.
15.maj	Ministarstvo finansija izdaje prvi budžetski cirkular
15. maj – 30. jun	Opštinske direkcije pripremaju budžetske predloge u konsultaciji sa zajednicama i zainteresovanim stranama; Komisija za politiku i finansije održava javne sastanke; predsednici opština dostavljaju Srednjoročni budžetski okvir (SBO) skupštinama opština na razmatranje.
15. jun	Budžetske organizacije dostavljaju svoje budžetske predloge na osnovu SOR-a.
15. jun – 31. oktobar	Ministarstvo finansija i budžetske organizacije organizuju javne rasprave (obično tokom jula i avgusta).
30. jun	Opštine dostavljaju usvojeni SBO Ministarstvu finansija.
Jul – avgust	Finansijski službenici, u konsultaciji sa predsednicima opština, sprovode javne konsultacije.
15. avgust	Po potrebi, Ministarstvo finansija izdaje drugi budžetski cirkular.
1.septembar	Predsednici opština dostavljaju nacрте budžetskih predloga skupštinama opština.
Septembar	Skupštine opština održavaju najmanje jedan javni sastanak.
30.septembar	Opštine dostavljaju usvojene budžetske predloge Ministarstvu finansija i objavljuju ih na opštinskim veb-sajtovima.
31.oktobar	Ministarstvo finansija dostavlja budžet Vladi na usvajanje. Vlada usvaja predlog budžeta i dostavlja ga Skupštini.
November – December	Skupština razmatra budžet.
31. decembar	Skupština usvaja budžet Kosova.

Pošaljite svoje preporuke i učestvujte u javnim konsultacijama!